

X

X	v. cromozomul X.
X-CROMOZOM	cromozom al segmentului, prezent în dublu exemplar (XX) în nucleul organismelor unisexuate homogametice (ex. la femelele mamiferelor, inclusiv la om, la <i>Drosophila</i> etc., precum și la masculii păsărilor, al viermelui de mătase etc.) și într-un singur exemplar (X) la sexul heterogamic (ex. la masculii mamiferelor, la <i>drosophila</i> etc. precum și la femelele păsărilor, a viermelui de mătase etc.).
X-SEX LINKAGE	genele situate în cromozomul X; unele dintre aceste gene sunt x-complet sex linkage, altele sunt incomplet sex linkage fiind omoloage cu unele gene prezente în cromozomul Y; genele X-complet sex linkage controlează unele caracteristici care se transmit odată cu cromozomul X, deci sunt legate de sex.
XANTELASMA	(gr. <i>xantos</i> – galben + <i>elasma</i> – placă de metal) mică pată sau nodozitate de formă ovală și de culoare galbenă, localizată mai ales la ploape, constituită de obicei datorită acumulării de colesterol.
XANTINĂ	1. derivat de purină rezultată din degradarea acizilor nucleici, 2. prin extensie, fiecare derivat metilat al substanței definite la punctul 1.
XANTOCROM	care este de culoare galbenă.
XANTOCROMIE	1. (gr. <i>xanthos</i> + <i>chroma</i> - colorație) colorația galbenă a lichidului cefalorahidian, datorată transformării hemoglobinei în pigmenți hematici în cursul unei hemoragii meningiene, 2. colorația galbenă a pielii denumită și xantodermie.
XANTODERMIE	sin. xantocromie.
XANTOFILIE	pigmenți cu structură alcoolică carotinoidă, prezenți în gălbenușul de ou, la bacterii și alge și în petalele florilor galbene.
XANTOGRANULOM JUVENIL	formațiune celulară benignă, ce apare în copilărie, în piele sau în țesuturi mai profunde, sub forma unui nodul de culoare havană sau maronie, mai des la nivelul capului, gâtului și trunchiului; ea dispare spontan în majoritatea cazurilor în 1-2 ani. Sin. nevoxantoendoteliom.
XANTOM	(gr. <i>xanthos</i> + <i>omos, nosos</i> – crud, necopt) depozit de colesterol în piele, tendoane sau oase, având diverse localizări, prezentându-se ca pete sau noduli de culoare galbenă.
XANTOM PLAN	sin. xantelasma.
XANTOMATOS	care se referă la xantom, care se caracterizează prin acumulare de lipide.
XANTOMATOZĂ	teaurismoză lipoidică, predominant colesterolică de tip normo- sau hiper colesterolemie, datorită vicierei metabolismului colesterolului, cu aspectul unor umflături galbene.
XANTOPROTEICĂ (REAȚIA)	reacție caracteristică a unor grupe de acizi aminați și de proteine; adăugarea de acid azotic la o soluție de proteine produce un precipitat alb care devine galben după fierbere.
XANTOPSIE	vedere galbenă, care însoțește uneori icterul.
XANTOSARCOM	(gr. <i>xantos</i> + <i>sarx, sarkos</i> – carne + <i>omos</i> – crud, necopt), sin. tumoare sarcomatoasă, tumoare ce apare la tendoane sau aponevroze având o culoare galbenă caracteristică.
XANTOZĂ	(gr. <i>xanthos</i> + <i>osis</i>), afecțiune cutanată datorată acumulărilor de caroten, care vor da o culoare intens galbenă a pielii.

MIC DICȚIONAR BIO-MEDICAL

*Cristina R.T.,
Dumitrescu Eugenia,
Teușdea V.,
Boboloaca I.*

XENIA	(gr. <i>xenios - ospitalier</i>), efectul imediat al polenului străin (părintele mascul) asupra caracteristicilor vizibile ale endospermului; are la bază fenomenul dublei fecundări la plante cu flori (unirea unei spermatorii, <i>n</i> , cu nucleul de fuziune al sacului embrionar, <i>2n</i>).
XENOBIOTIC	substanță străină de organismul viu.
XENODIAGNOSTIC	(gr. <i>xenos – gazdă + dia – prin + gnostikos - cunoaștere</i>), diagnostic în parazitologie, când se recurge la anumite gazde, pentru a pune în evidență un parazit greu de diagnosticat.
XENOFOBIE	frica exagerată față de persoanele străine, manifestată de obicei cu ostilitate.
XENOGEN (XENOGENIC)	care este provocat de un corp străin.
XENOGREFĂ	sin. heterogrefă.
XERODERMA PIGMENTOSUM	dermatoză de obicei familială, traducând o hipersensibilitate la lumina solară.
XERODERMIE	(gr. <i>xeros + derma - piele</i>) afecțiune dermatologică caracterizată prin uscăciunea excesivă a pielii cu descuamarea ei ca o pudră fină.
XEROFAGIE	alimentație bazată exclusiv pe alimente uscate.
XEROFITE	(gr. <i>xeros – sec; phiton - plantă</i>), plante adaptate condițiilor din climatul secetos, deșertic; caracteristic pentru aceste plante sunt: reducerea limbului foliar, îngroșarea epidermei concomitent cu micșorarea numărului și poziției stomatelor pentru a reduce sensibil transpirația, dezvoltarea sistemului radicular, eventual transformarea frunzelor în spini, formarea de tulpini succulente în care se depozitează apă de rezervă etc.
XEROFTALMIE	(gr. <i>xeros + ophtalmia – boală de ochi</i>), în general o manifestare a hipovitaminozei A, caracterizată de uscarea conjunctivei și corneei care se produce în unele conjunctivite cronice, urmată de opacifierea corneei și atrofia globului ocular.
XEROGRAFIE	metodă de reproducere fotografică bazată pe proprietatea unor substanțe izolatoare de a deveni conducătoare de electricitate sau de a elibera sarcini electrice, se folosesc plăci xerografice pentru obținerea de radiografii fără tratamentele chimice folosite în clișeele radiografice clasice.
XEROMAMOGRAFIE	procedeu de examen radiologic al sânului pentru depistarea cancerului, care folosește în locul filmului fotografic o placă de aluminiu acoperită cu un strat de seleniu ionizat, prin această tehnică se pot obține contraste de calitate superioară față de cele obținute cu mamografia clasică.
XEROSTOMIE	(gr. <i>xeros + stoma - gură</i>), sin. sindromul “gurii uscate”, datorat unei disfuncții secretorii a glandelor salivare.
XEROTERM	organism care trăiește într-un climat cald și uscat.
XEROZĂ	(gr. <i>xeros + osis - boală</i>), sin. asteatoză, afecțiune cutanată caracterizată prin uscarea marcantă a pielii.
XEROZIS	uscăciunea conjunctivei care survine adesea ca prim stadiu al xeroftalmiei.
XIFODIM	monstru dublu, cu toracele sudat, având patru membre toracale, dar numai două pelviene.
XIFODINIE (XIFOIDALGIE)	durere la presiunea apendicelui xifoid.
XIFOFAG	monstru dublu, monofilien, în care cele două corpuri sunt unite față-n față la nivelul ombilicului, inclusiv al apendicelui xifoid.
XIFOID	(gr. <i>xiphos – scabie; eidos -formă</i>), apendice al sternului (la început cartilagos iar la maturitate osos), reprezentând ultimul segment (inferior sau al treilea segment).
XIFOPAG	(gr. <i>xiphos – sabie + eidos - asemănător</i>), monstru rezultat prin sudarea a doi indivizi de la nivelul extremității caudale a sternului, la nivelul cartilajului xifoid, până la ombilic.
XILEM	țesut lemnos, alcătuit din vase lemnoase.
XILINĂ	sin. xilocaină, lidocaină etc.; anestezic local.
XX, XY	v. cariotip.
XILOZĂ (PROBA)	v. testul cu d-xiloză.